

הבריחה מכלא גלבוע - קריאת השכמה לחברה הישראלית

מאת האלוף (מיל') גרשון הכהן

מבט מבס"א מס' 2,152, 13 בספטמבר 2021

תקציר: האירועים האחרונים, בהם בריחת ששת המחבלים מבית הסוהר ונפילתו של סמ"ר שמואלי, מחייבים חשבון נפש כולל. מי שרוצה "לסיים משמרת בלי פדיחה" לעולם לא ינצח יריב נחוש. הגיע הזמן שהחברה הישראלית תתגייס מחדש למען המטרה הלאומית.

הטלטלה שחוללה בריחת המחבלים בחברה הישראלית ראויה להתבוננות. בהיסטוריה אופיינית תיארנו את האירוע כ"מחדל", בהנחה שאם כל האחראים בשטח היו ממלאים את תפקידם כראוי, על-פי אמות המידה המקצועיות הנדרשות והנהלים הקבועים, ה"מחדל" לא היה מתרחש.

מישהו קרוב לוודאי התרשל וצריך לתת את הדין, אך כאן בדיוק טמונה בעיית היסוד בהתעלמות מממדיה הכאוטיים של תופעת המלחמה. כמובן שיש מקום לתחקור ולהפקת לקחים. בוודאי שיש בכל מערכת, ולו המתוקנת ביותר, גילויי רשלנות שיש לפעול תמיד למניעתם. אך באירוע מורכב כמלחמה - תופעה שונה במהותה מניהול פס יצור - אף למערכת מקצועית ויעילה יש תחומי עיוורון והיא עלולה לצאת מכלל שליטה גם תחת הנהגתם של מנהלים אחראים ומנוסים.

ניתוח החברה היהודית-ישראלית על ספת הפסיכולוג, למול חרדותיה ושאיפותיה, היה מציף מערכת ציפיות שכבר מזמן לא עברה מבחן התאמה למציאות המשתנה. הציבור לא חדל לייחל לניצחונות ברורים בנוסח מלחמת ששת הימים, אך עם השנים הלך והסתייג מנכונות ההקרבה. מערכת הציפיות של החברה הישראלית מחייבת בירור לגבי הפער בין מה שהיא דורשת מצבאה וממערכות הביטחון שלה לבין מה שהיא מוכנה לדרוש מעצמה. היא מעדיפה להתמסר להנאותיה כאילו היא נמצאת בסקנדינביה ומתעלמת מהתמודדותה המתמשכת עם אויבים נחושים המגלים כוח מאבק ומידה בלתי מבוטלת של התמדה.

הבעיה בהתמודדות עם אויבי ישראל מתחילה בתודעה הפנימית ואינה קשורה כלל למדד ההרתעה הנבחן באובססיביות, כאילו הפתרון טמון בנקיטת עוד פעולה לביסוס ההרתעה שנמוגה. ואולם תפיסת ההרתעה כמרכיב חיוני במשוואת הביטחון הלאומי שייכת למלחמות המאה הקודמת. תחת זאת, על ההתבוננות הפנימית הישראלית להתחיל בהבנת המתח בו נמצאת החברה היהודית-ישראלית בין מורשתה כחברה חלוצית לפנייתה לאורח חיים מערבי בחברה אזרחית ליברלית המתמסרת לאשליית הציבות.

במהלך העשורים האחרונים צמצמה החברה הישראלית את חלומותיה ללא יותר מעוד יום של שקט: גם מובילי מערכות הביטחון התמסרו לשאיפה להעביר משמרת בלי חיכוך מיותר. בחרנו להתחמק מחיכוך. שכחנו שבלי חיכוך מתמיד ובלי חתירה לחיכוך אנחנו נקלעים לניוון מבצעי ולאומי.

המאמר התפרסם בישראל היום ב-10.9.2021.

* אלוף (מיל') גרשון הכהן הוא עמית מחקר בכיר במרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים. שירת בצה"ל במשך ארבעים ושתיים שנים. פיקד על חיילים בקרבות מול מצרים וסוריה. לשעבר מפקד גיס ומפקד המכללות הצבאיות.